

**10th International Symposium
Intercontinental Dialogue on Phraseology**

***The World of Plants
in Phraseology and Proverbs***

BOOK OF ABSTRACTS

20th November 2021

Bialystok-Zagreb

Organizers

The University of Białystok, Philological Department,

International Center for Phraseological and Paremiological Research, Poland

The University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences, Croatia

Committee of Croatian and Comparative Phraseology, Croatian Philological Society, Croatia

10th IDP Symposium

The special theme of the 10th “Intercontinental Dialogue on Phraseology” Symposium is the world of plants in broadly understood phraseological stock. From the very beginning, plants have fascinated people, since they constitute an important element of extralinguistic reality. Many floral names have developed figurative meanings and cultural connotations. The present symposium aims to offer an insight into the depiction of the world of plants in phraseological stock of various languages. Phytonymic terms are components of various kinds of fixed expressions, for example: collocations, idioms, proverbs. Such units can be researched from different perspectives, *inter alia*, within the framework of linguo-cultural studies, lexicography, contrastive analyses or translational approach.

Apart from the thematic section, there are also panels of general character, concerning, among others, theoretical issues of phraseology and paremiology, contrastive phraseology and paremiology, phraseography and paremiograph, phrase- and paremiostylistics and phrase- and paremiotranslation.

Symposium Languages

Slavic section: all Slavic languages

Other sections: English, German, French, Spanish, Italian

Each presentation is scheduled for 20 minutes. Discussion will be held after all presentations in a given section.

Online venue

Blackboard, The University of Białystok

Symposium program

<p>International Symposium Intercontinental Dialogue on Phraseology 10:</p> <p>The World of Plants in Phraseology and Proverbs</p> <p>20th November 2021</p> <p>The University of Bialystok, Philological Department, International Center for Phraseological and Paremiological Research, Poland The University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences, Croatia Committee of Croatian and Comparative Phraseology, Croatian Philological Society, Croatia</p>		
9.00-9.20	<p>Opening Chairs: Szerszunowicz & Vidović Bolt https://eu.bbcollab.com/invite/6f5b2647b0e544df93ba45c592e19470</p>	
9.20-9.50	<p>Keynote lecture: Branka Barčot</p> <p style="text-align: center;"><i>Frazeološki svijet „slavnih i uspješnih“ floronima</i></p> <p>https://eu.bbcollab.com/invite/6f5b2647b0e544df93ba45c592e19470</p>	
9.50-10.00	Discussion	
	<p>Section 1. Slavic phraseology Chair: Veljanovska</p>	<p>Section 2. Non-Slavic phraseology Chair: Abakumova</p>
10.00-10.20	<p>Fink Na koga bacamo drvlje i kamenje? <i>O jednom hrvatskom frazemu sa značenjem 'verbalno napasti / napadati koga, što'</i></p>	<p>Abakumova <i>Vegetative/Plant Linguo-cultural Code in Proverbs of Truth and Lie</i></p>
10.20-10.40	<p>Veljanovska & Mirchevska-Bosheva <i>Претставата за човекот во македонската фитонимна фразеологија</i></p>	<p>Parizoska <i>Idiom modifications in dictionaries: Creativity meets systematicity</i></p>
10.40-11.00	<p>Delova-Siljanova <i>Дали удира гром во коприва?</i></p>	<p>Med <i>La semántica valorativa de los fraseologismos con el componente fitonímico (con base en el español coloquial)</i></p>
11.00-11.20	<p>Hrnjak <i>Zabranjeno i drugo voće u hrvatskoj i ruskoj frazeologiji</i></p>	<p>Ladzani & Sebola <i>Glimpses into the Vhavenđa's World of Plants: A Linguo-Cultural Study of the Interface between Ethnobotany and Paremiology in Tshivenđa Culture</i></p>
11.20-11.40	Discussion	
11.40-12.00	Break	
	<p>Section 3. Slavic phraseology Chair: Paunović Rodić</p>	<p>Section 4. Non-Slavic phraseology Chair: Gradskaaya</p>
12.00-12.20	<p>Kovačević & Bašić <i>Kad slika ne govori više od tisuću riječi</i></p>	<p>Gradskaaya <i>The Semantics of Plants-related Idioms and Proverbs (drawn on the English, Russian and Polish languages)</i></p>

12.20-12.40	Pintarić <i>Slični hrvatski i poljski nazivi dijelova biljaka u frazeologiji i paremiologiji</i>	Lei <i>La hierba en la fraseología china y sus connotaciones culturales</i>
12.40-13.00	Paunović Rodić <i>Словачке и српске фраземе и паремије са специфичном фитонимском компонентом</i>	Awier <i>On phrasematic elements of Mateusz Morewiecki's idiolect</i>
13.00-13.20	Anokihina <i>Корпусна вербалізація рослинного світу в імплікатах фразеології</i>	Sójka <i>Types of figurative language and translation techniques in English to Polish translation of utterances spoken by characters of "League of Legends"</i>
13.20-13.40	Vulović Emonts & Dimitrijević <i>Фразеолошке јединице с компонентом „лук“ у српском језику</i>	Szerszunowicz <i>The phrasematic potential of constituents "cebula" and "cipolla" 'onion' from a Polish-Italian perspective</i>
13.40-14.00	Discussion	Discussion
14.00-15.00	Lunch break	
	Section 5. Slavic phraseology Chair: Gorlewska	Section 6. Slavic phraseology Chair: Macan
15.00-15.20	Jakob <i>Slovarska obravnava frazemov v splošnem razlagalnem slovarju slovenščine (eSSKJ): na primeru frazemov z rastlinsko sestavino</i>	Lakoseljac, Macan & Stojanovska <i>Tko će pobrati lovorike, a tko obrati bostan? Uspjeh i neuspjeh u hrvatskoj i makedonskoj frazeologiji</i>
15.20-15.40	Komorowska <i>Sfrazelogizowane porównania z komponentem fitonimicznym. Wybrane zagadnienia</i>	Gawroń <i>Frazematyka cmentarna na przykładzie inskrypcji nagrobnych cmentarza katolickiego w Hajnówce</i>
15.40-16.00	Malnar Jurišić <i>Svijet voća i povrća u hrvatskoj dijalektnoj frazeologiji</i>	Čagalj <i>O leksikografskom statusu nestandardnih frazema (na hrvatskim i slovačkim primjerima)</i>
16.00-16.20	Gorlewska <i>Innowacje frazeologiczne w tekście artystycznym na materiale wybranych utworów hip-hopowych</i>	Makowska <i>Kolokacyjny potencjał leksemu „ziemniak” w świadomości dzieci w wieku przedszkolnym</i>
16.20-16.40	Vidović Bolt <i>Od stabala do paravana – od biljnoga svijeta do frazema</i>	Vasung <i>Sjedi drvo na drvo – o konceptu 'gluposti' u južnoslavenskim jezicima</i>
16.40-17.00	Discussion	Discussion
17.00-17.30	Closure Chairs: Szerszunowicz & Vidović Bolt https://eu.bbcollab.com/invite/6f5b2647b0e544df93ba45c592e19470	

The program is of provisional nature and is subject to alternation.

Symposium Committees

Scientific Committee

Mária Dobříková
Irine Goshkheteliani
Ai Inoue
Nataša Jakop
Ewa Komorowska
Mateja Jemec Tomazin
Barbara Kovačević
Liudmila Liashchova
Biljana Mirčevska-Boševa
Neda Pintarić
Slavomira Ribarova
Katerina Veljanovska

Organisational Committee

Ivana Čagalj
Anita Hrnjak
Ana Vasung
Joanna Szerszunowicz
Ivana Vidović Bolt

Secretaries

Martyna Awier
Małgorzata Cetra
Karolina Makowska

Editor of the Book of Abstracts

Karolina Makowska

Contact

Email: idpuwb@edu.pl

Olga B. Abakumova

Орловский государственный университет имени И.С. Тургенева Россия

ORCID: 0000-0001-9488-1440

e-mail: abakumova-ob@mail.ru

Vegetative/Plant Linguo-cultural Code in Proverbs of Truth and Lie

The paper deals with Russian and English proverbs of Truth and Lie. The author focuses on the conceptual metaphor in their semantic structure. The vegetative code (Telia 1996, 2006, Krasnykh 2002, 2016, Kovshova 2013, 2017 etc.) and the metaphors as its representants are revealed in the proverbs of this thematic group and compared. Besides the expression of emotions and evaluation in proverbs is discussed, standards and stereotypes are brought out. The comparative and contrastive analysis helps to single out both universal and national specific features of semantics and pragmatics of proverbs, analyzed in actualized and isolated regime. When revealing proverbial scenario in actual context cognition-discourse model of proverb's sense actualization (Abakumova 2013) is used. Describing semantic and syntactic features of proverbs' structure the thematic role of *qualitative* (Abakumova 2008) is applied.

The language material makes possible to reveal the following botanic metaphor: “*Truth is the beautiful flower with thorns and the fair crops*”. *Truth and roses have thorns about them* (qualitative of danger); *Людская молва хуже дурной травы* (qualitative of danger); *Посеешь ложь — не вырастет рожь* (qualitative of decency, honesty); *Что посеешь, то и пожнешь* (qualitative of responsibility, duty, requital); *As you sow you shall reap* (qualitative of responsibility, predicting results).

Vegetative cultural code has different prototypes in Russian and English proverbial systems: in English it is represented by noble rose which is beautiful but able of doing harm; Russian vegetative metaphor is associated with peasant life and gathering the harvest, with agriculture, field and kitchen-garden. Two prototypical situations are brought out. The first is connected with gathering crops that can be heavy if the seeds were chosen well. This situation is universal for the two cultures as it is borrowed from the Bible. The second one is specifically Russian and deals with gossip which is compared with weeds, having no source known but is rapidly spread and hard to stop. In the English proverbial discourse the prototypical situation is associated with the famous War of Roses and warns against attacks on the territory of Truth as the Law of Life.

Key words: proverbs of truth, Russian, English, linguo-culture, vegetative code, universal and specific

References:

- Telia 1996 — Телия В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. М.: Школа «Языки русской культуры», 1996. Russkaya frazeologija. Semanticheskij, pragmaticheskij I linguokulturologicheskij aspekt. Moskva: Shkpla “Jazyki russkoj kultury”, 1996.
- Telia 2006 – Большой фразеологический словарь русского языка. Значение. Употребление. Лингвокультурологический комментарий / Отв. ред. В.Н. Телия. М.: АСТ-Пресс книга, 2006. Bolshoj frazeologicheskij slovar russkogo jazyka. Pod. Red. V.N. Telia. Moskva: AST-Press kniga, 2006.
- Krasnykh 2002 – Красных В.В. Этнопсихоллингвистика и лингвокультурология. М.:Гнозис, 2002. Etnopsikhologicheskaja I lingvokulturologija. Moskva:Gnozis, 2002.
- Krasnykh 2016–Красных В.В. Словарь и грамматика лингвокультуры. Основы психоллингвистологии. М.: Гнозис, 2016. Slovar I grammatika lingvokultury. Osnovy psikhologicheskogo lingvokulturologii. Moskva:Gnozis, 2016.
- Kovshova 2013 – Ковшова М.Л. Лингвокультурологический метод во фразеологии. Коды культуры. М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2013. Lingvokulturologicheskij metod vo frazeologii. Kody kultury. Moskva: LIBROKOM, 2013.
- Kovshova, Gudkov 2017– Ковшова М.Л., Гудков Д.Б. Словарь лингвокультурологических терминов. М.: Гнозис, 2017. Slovar lingvokulturologicheskikh terminov. Moskva:Gnozis, 2017.
- Abakumova 2013 – Абакумова О.Б. Пословичные концепты в паремическом дискурсе. Автореферат диссертации...доктора филол. наук. Орел: ОГУ, 2013. Poslovichnye koncepty v paremicheskom diskurse. Avtoreferat dissertatsii doktora filologicheskikh nauk. Orel, 2013.
- Abakumova 2008 – Абакумова О.Б. Использование падежной и референциально-ролевой грамматики в описании семантики пословиц (на материале пословичных концептов ПРАВДА и Truth в русской и английской пословичных картинах мира) // Актуальные проблемы теории и методологии науки о языке. Международная научно-практическая конференция. СПб: ЛГУ имени А.С. Пушкина, 2008. С.148-153. Ispolzovanije padezhnoj I referentsialno-rolevoj grammatiki v opisanii semantiki poslovits (na materiale poslovichnyh konceptov Pravda I Truth v russkoj I anglijskoj poslovichnyh kartinah mira) // Aktualnye problemy teorii i metodologii nauki o jazyke. Materialy Mezhdunarodnoj nauchno-prakticheskoi konferencii. Sanct-Peterburg: Pushkin LSU, 2008. P.148-153.

Тетяна Анохіна

НПУ імені М.П. Драгоманова, Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-8859-5568

e-mail: anokhina_mail@yahoo.com

Корпусна вербалізація рослинного світу в імплікатурах фразеології

Сучасна лінгвістика продовжує досліджувати проблеми паремійного фонду мов-трансляторів, відштовхуючись вже в XXI сторіччі від корпусних даних як такі, що містять валідні, перевірені статистично дані, які використовують лінгвісти в сучасних розвідках з пареміології (Доброльожа 2002, Доброльожа 2015, Жайворонок 1987).

Корпуси текстів містять машиночитані бібліотеки, відкриті та передплачені бази текстових файлів, це може бути нерозмічений перекладацький корпус або розмічений корпус перекладацьких ретрансляцій на різні мови, що можуть включати примітки перекладача як додаткову екстратекстуальну інформацію, що слугує делакунізатором.

Рослинний світ дає досить цікаві фразеологічні поєднання, які як мультикомпонентні одиниці можуть екстрагуватися з корпусів текстів для аналізу та обробки, оскільки такі поєднання слів демонструють певну лексичну, морфосинтаксичну, семантичну, прагматичну або статистичну ідіосинкразію (Baldwin, Kim 2010).

Як влучно відмічають сучасні лінгвістичні дослідження (Inurrieta, Aduriz, Di 'az de Parraza, Labaka, Sarasola 2020), саме фразеологічні елементи створюють численні труднощі для перекладу та вимагають створення фразеологічних перекладацьких баз, які можуть мати прямі, непрямі та нульові перекладацькі пари.

Режим дано :: не дано допомагає лінгвістам окреслити проблемного поля та зупинитися плідно на фіксації існуючих пар, однак база безеквівалентної фразеології є також важливим елементом для розуміння національних паремійних фондів.

Шукаючи ілюстративний матеріал для підтвердження актуальності використання деяких рослинних епітетів та фразем (укр. *помочі як з осики груш*) та крилатих виразів, використовуємо співочий фонд паремій, наприклад: укр. “*Ти – квітка*” (Святослав Вакарчук, “Квітка”).

Щоб збільшити матеріал для укладання бази мультикомпонентних одиниць рослинного світу, звертаємось до пошуку за ключовим словом в корпусі текстів (Табл. 1). Так, корпус сучасної української мови (<http://www.mova.info/corpus.aspx>) та інші корпуси надають можливість пошуку лексем рослинного світу в корпусі художніх текстів, які є можуть

бути джерелом мультикомпонентних одиниць, тобто паремій, імплікатур, епітетів тощо: укр. “як билина підкошена Ярина схилилась” (Тарас Шевченко, “Невольник”), а також інших мультикомпонентних одиниць з рослинним компонентом, що можуть бути представлені комунікативним блоком наприклад у вісім одиниць: укр. “з нежонатим удвох пусували, жартували, зопсували горох”.

Відсоток фразеологічних та неологічних одиниць зазвичай не високий, однак в художніх текстах вони зустрічаються частіше. Це важливо, якщо предметом аналізу виступає окремий автор або автори.

Таблиця 1. Частотний словник збірок М. Матіос: “Апокаліпсис”, “Солодка Даруся”

Контекст	Джерело
Та Божка його знає, що з моїми квітками приключилося ?	>>
То ж така сама дитина, як жива квітка.	>>
- на одній руці крутив її над головами гостей, немовби веселу різнокольорову квітку.	>>
Десь вона вже бачила на комусь таку сорочку раніше, та ні, не таку, а таки цю саму, ось на лівому рукаві верхня пелюстка удвоє ширша від нижньої, мабуть, полінувалася вишивальниця перешивати заново, щоб вирівняти квітку, а на правому – пелюстки однакові.	>>

Корпус мультикомпонентних одиниць рослинного світу надає краще уявлення про можливість перекладу стійких та нестійких типів словосполучень. Матеріалі художніх творів та їх переклади дають можливість простежити перекладацькі рішення при перекладі ідіом (1), колокацій (2), епітетів та неологій як умовно вільних словосполучень (3).

(1) *Перейти калиновий міст; ходити по калиновому мосту; ходити по калину* (рослинні ідіоми про кохання)

(2) *Струнка як верба; гнучка як береза; стрункий як граб, як кипарис, як дубок, як із дерева виструганий; стан високий як тополя. Сам як дуб, а розуму з жолудь. Росте як дубок бравенький* (рослинні колокації порівняння).

(3). *Ось і дуб той кучерявий... Одна як бадиллина, як бидилиночка, як билина в полі* (рослинні епітети).

Окрім пошуку в корпусі, пошук фразеологічних одиниць та зафіксованих перекладних еквівалентів можна проводити в невеликому перекладному корпусі нерозмічених

текстів. Цей “сирий” корпус містить перекладацькі еквіваленти, що є унікальними рішеннями та можуть варіюватися в перекладах та ретрансляціях.

Key words: фразеологізми, корпус, художні тексти, переклад, рослинні словосполучення

References:

Baldwin T. & Kim SN. *Multiword Expressions*. Handbook of Natural Language Processing, 2. 2010, p. 267-292.

Inurrieta U, Aduriz I, Dí 'az de Iaraza A, Labaka G, Sarasola K (2020) *Learning about phraseology from corpora: A linguistically motivated approach for Multiword Expression identification*. PLoS ONE 15(8): e0237767. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0237767>

Доброльожа Г. *Світ української родини у прислів'ях та приказках з порівняльним компонентом*. Волинь – Житомирщина. 2002. № 9. с. 137-141.

Доброльожа Г. *Виговкові фразеологізми як відображення світобачення етносвідомості українця (на матеріалі діалектної фразеології Середнього Полісся)*. Волинь – Житомирщина. 2015. № 26. с. 152-158.

Жайворонок В. *Українська етнолінгвістика*. Київ, Довіра, 2007. 262 с.

Шевченко Т. *Кобзар*. Київ, Дніпро, 1987. 589 с.

Корпус сучасної української мови. http://www.mova.info/cfq_conc.aspx?, accessed: 20.10.2021.

Martyna Awier

Uniwersytet w Białymstoku

ORCID: 0000-0002-5371-8871

e-mail: m.awier@uwb.edu.pl

On phrasematic elements of idiolect of Mateusz Morawiecki

The study analyses the most salient characteristics of the idiolect of Mateusz Morawiecki, the Polish Prime Minister. Here, idiolect is understood as an individual style of speaking. The corpus of 315 official speeches of Morawiecki was compiled with the aim of identifying the idiolectal features in politician's discourse. The texts come from the period of 3 years ranging from 2017 until 2021. The speeches were analyzed in accordance with the framework of stylistic and discursive analyses. The study focuses on the idiolectal features of Morawiecki's discourse. It especially discusses phraseologisms and metaphors employed by Morawiecki.

Key words: idiolect, Mateusz Morawiecki, phraseologisms, metaphors

References:

Chlebda, W., 2001, *Frazematyka*, [in:] *Współczesny język polski*, eds. J. Bartmiński, Lublin: Wydawnictwo UMCS, 335-342.

Gajda, S., 1988, *O pojęciu idiosylu*, [in:] *Język osobniczy jako przedmiot badań lingwistycznych*, eds. J. Brzeziński, Zielona Góra: Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze, 23-34.

Szerszunowicz, J., 2011, *O elementach idiolektu w przekładzie*, "Język a Kultura" 22, 71-87.

Zdunkiewicz-Jedynak, D., 2008, *Wykłady ze stylistyki*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Branka Barčot

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

ORCID: 0000-0002-8313-5757

e-mail: bbarcot@ffzg.hr

Frazeološki svijet „slavnih i uspješnih“ floronima

U ovom će se radu na primjeru rječničkih članaka s floronimima *lovor* i *lovorika* predstaviti koncept frazeodidaktičkog priručnika koji je u procesu nastanka, a jednako tako će se predstaviti i tzv. arhitektura rječničkog članka u tom priručniku. Lingvodidaktički aspekt frazeologije ili frazeodidaktika kao poddisciplina koja proučava metode usvajanja frazemā, u Hrvatskoj je u usporedbi s nekim drugim zemljama (primjerice s Njemačkom ili Rusijom) još uvijek nedovoljno razvijena i nepravedno zanemarena, što je i bio jedan od glavnih razloga za pokretanje projekta izrade priručnika predstavljenog u radu. Frazeološka kompetencija zasigurno je jedan od najvećih izazova prilikom usvajanja nekog stranog jezika. Međutim, provedena ispitivanja s izvornim govornicima hrvatskoga i njemačkoga jezika (usp. Barčot i Milčić 2019) pokazala su da je frazeološka kompetencija jednako tako izazovna i za spomenute izvorne govornike, odnosno izvorne nositelje spomenutih kultura. Nadostavljajući se na empirijskim putem dobivene podatke i na dokazanu premisu o tome da izvorni govornici hrvatskoga jezika – budući punopravni članovi akademske zajednice u Hrvatskoj – nedovoljno dobro poznaju frazeme s mitološkom sastavnicom koji se smatraju dijelom intelektualnog vokabulara, a za koji vrijedi teza da se razvija cjeloživotno (usp. Peti-Stantić i Stantić 2021), predstavljeni priručnik ima za cilj privući pozornost srednjoškolaca, približiti im popularnoznanstveni frazeološki žanr te ih poučiti zastupljenim frazemima s mitološkom sastavnicom na potpuno nov i zabavan način.

Ključne riječi: floronimi *lovor* i *lovorika*; floronimska frazeološka slika svijeta; lingvokulturologija; frazeodidaktika

Popis bibliografskih jedinica:

Barčot, B.; Milčić, T., 2019, [Arijadnina nit u ovladavanju frazemima na nastavi materinskoga i stranoga jezika - kvantitativno obrađeni podaci \(prvi dio studije\)](#), „Filološke studije”, XVII (2019), s. 292-304.

Chevalier, J., Gheerbrant, A., 2007, *Rječnik simbola: mitovi, snovi, običaji, geste, oblici, likovi, boje, brojevi*, Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.

HFR: *Hrvatski frazeološki rječnik*, 2014, Antica Menac, Željka Fink Arsovski, Radimir Venturin, Zagreb: Ljevak.

Kershaw, S., 2019, *Mitologija – Enciklopedija starogrčkih bogova, čudovišta i smrtnika*, Zagreb: Školska knjiga.

Peti-Stantić, A., Stantić, V., 2021, *Znati(želja): Zašto mladi trebaju čitati popularnoznanstvene tekstove, i to odmah?*, Zagreb: Ljevak.

RE: *Русская этимология. Историко-этимологический словарь*, 2005, А.К. Бирих, В.М. Мокиенко, А.И. Степанова, Москва: Астрель.

Sadoski, M.; Paivio, A., 2013, *Imagery and text: a dual coding theory of reading and writing*, New York: Routledge.

Ivana Čagalj

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

e-mail: icagalj@ffzg.hr

**O leksikografskom statusu nestandardnih frazema
(na hrvatskim i slovačkim primjerima)**

Nastavljajući se na istraživanja prevođenja (ne)standardnih frazema u književnom diskursu, izlaganje je posvećeno statusu socijalno, geografski, situacijski i/ili stilski obilježenih sveza riječi u temeljnim prevoditeljskim pomagalima – općim, prijevodnim i specijaliziranim rječnicima hrvatskoga i slovačkoga jezika. Premda je riječ o bliskim slavenskim idiomima, a na neki način i filologijama, navedene leksikografske tradicije pokazuju (i) niz posebnosti, napose u rječničkoj obradi dijalektne frazemske građe. Općepoznato je da bezekvivalentni frazemi, kojima se u širem smislu mogu smatrati i oni koji pripadaju nestandardnim varijetetima, bivaju velikim izazovom za prevoditelje, koji njihovo denotativno značenje i sociokulturnu konotativnu vrijednost, kao i adekvatno prijevodno rješenje obično prvo ovjeravaju u navedenim leksikografskim priručnicima. U referatu je stoga posebna pozornost posvećena kvalifikatorima sociolingvističke, dijalektne i stilske obilježenosti frazema u odabranim općim, prijevodnim i frazeološkim rječnicima te njihovu tretmanu u rječnicima dijastratičkih i dijatopijskih varijeteta dvaju jezika.

Ključne riječi: frazem, rječnik, nestandardni varijetet, hrvatski jezik, slovački jezik

Literatura:

- Frančić, A., Menac-Mihalić, M., 2013, *Istraživanje i leksikografska obradba hrvatske dijalektne frazeologije*, [in:] *A tko to ide? A xto tam idze?*, ed. M. Turk, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, Hrvatsko filološko društvo, 67–84.
- Filipović Petrović, I., 2018, *Kada se sretnu leksikografija i frazeologija: o statusu frazema u rječniku*, Zagreb: Srednja Europa.
- Habovštiak, A., 1970, *O výskume slovníka a frazeológie slovenských nárečí*, „Slovenská reč“, 35, 1, s. 23–28.
- Menac, A., 1998, *Pitanja stilističke kvalifikacije u općim i frazeološkim rječnicima*, „Filologija“, 30–31, s. 261–266.
- Menac-Mihalić, M., 2002, *Problemi izrade višedijalektalnoga frazeološkog rječnika*, „Filologija“, 38–39, s. 49–55.
- Mlacek, J., 1984, *Frazeológia v prekladovom slovníku*, „Slavica slovaca“, 19, 3, s. 264–273.
- Mlacek, J. 1984, *Slovenská frazeológia*, Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.

Јасминка Делова-Силјанова

Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Р. Македонија

ORCID: 0000-0002-6959-5212

e-mail: jasmin.del@flf.ukim.edu.mk

Дали удира гром во коприва?

Човекот е во постојано опкружување од природата и затоа често се среќаваат фразеолошки изрази што се мотивирани од имињата, својствата и особеностите на растенијата. Јазикот и културата се во тесна врска и токму преку јазикот можеме да видиме како човекот го восприема и толкува светот околу себе. Во овој труд посебно ќе се задржиме на поговорката ‘не удира гром во коприва’ во македонскиот јазик и ќе се обидеме да откриеме која е мотивацијата за настанување на овој затврден израз. Јазикот е жива материја, човекот како негов говорител постојано внесува промени, а со тоа и фразеолошките изрази со текот на времето подлежат на разни модификации. Модификациите може да се употребат за дополнување или промена на фраземата со цел актуелизирање на одредена ситуација, може да настанат како намерна замена или по грешка, Посебно ќе се задржиме на модификациите и трансформациите (антипоговорки) на поговорката “не удира гром во коприва’ во македонскиот јазик. Примерите за овој вид на модификации и трансформации ќе ги извлечеме од дневниот печат.

Клучни зборови: фитоними, фраземи, модификација, трансформација, коприва

References:

Макаријоска Л., Павлеска-Георгиевска Б., 2020, *Прилози за македонската фразеологија*, Скопје.

Jelínek T., Koprřivová M., Petkevič V., Skoumalová H., 2018, *Variabilita českých frazémů v úzu*, Časopis pro moderní filologii 100, Č. 2, s. 151-175.

Фразеолошки речник на македонскиот јазик, 2008, ред. Ташко Ширилов, т. 2 К-II, Скопје: Огледало.

Željka Fink

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

ORCID: 0000-0002-7499-5499

e-mail: zfink@ffzg.hr

Na koga bacamo drvlje i kamenje? O jednom hrvatskom frazemu sa značenjem 'verbalno napasti / napadati koga, što'

U hrvatskom se jeziku aktivno rabi desetak glagolskih frazema čije se značenje odnosi na verbalne napade. Njihova dubinska struktura sugerira neki oblik fizičkoga napada izvršenog konkretnim predmetima ili se pak predmet kojim se napada samo implicira. To su frazemi iz tzv. ratne frazeologije, npr. *pucati (udariti / udarati) iz svih oružja (topova) na koga, na što* (Fink 2006), somatski frazem *skočiti u oči* komu, frazem iz sportske frazeologije *ići (krenuti) donom* <na koga, na što> (Fink 2002: 125) itd.

Osnovna se tema rada odnosi na frazeme *baciti / bacati (sasuti i sl.) drvlje i kamenje* <na koga, na što>, *bacati se (nabacivati se i sl.) drvljem i kamenjem* na koga, na što, *zasuti drvljem i kamenjem* koga, što ('verbalno napasti / napadati koga, što') koji svoje porijeklo vuku iz drevnog običaja kamenovanja prestupnika osuđenih na smrt (Шипка 2009: 162–163). Sastavnica *drvlje* u suvremenom se hrvatskom jeziku rijetko rabi izvan frazema, a njezino je značenje 'skup odsječenih ili otpiljenih dijelova stabla' (ŠRHJ 2012). Slika u dubinskoj strukturi sugerira gađanje neke osobe ili predmeta drvljem i kamenjem. Frazem se pojavljuje u različitim kontekstima.

Potpuni je frazemski ekvivalent zabilježen u srpskom jeziku. Semantički se ekvivalenti u drugim slavenskim jezicima dijele na dvije skupine: (1) kao komponente su uključeni gromovi i munje koje se obrušavaju na koga, npr. ruski *метать громы и молнии* <в кого>, *метать перуны*, (2) rabe se jedinice s imeničkim komponentama u značenju 'vatra' i 'sumpor', npr. slovenski *bruhati ogenj in žveplo na koga*.

Ključne riječi: hrvatski jezik, frazeologija, frazemi sa značenjem 'verbalno napasti / napadati koga, što', frazemi s komponentama *drvlje i kamenje*, ekvivalentni frazemi iz drugih slavenskih jezika

Literatura i izvori:

- Fink, Ž., 2002, *Sport u frazeologiji*, [u:] *Primijenjena lingvistika u Hrvatskoj – izazovi na početku XXI. stoljeća. Zbornik*, ur. D. Stolac, N. Ivanetić, B. Pritchard, Zagreb – Rijeka: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 123–128.
- Fink, Ž., 2006, *Rat i mir u hrvatskoj frazeologiji*, [u:] *Riječki filološki dani, Zbornik radova, knjiga VI.*, ur. I. Srdoč-Konestra, S. Vranić, Rijeka: Filozofski fakultet, 119–130.
- FRHSJ: Matešić, J., 1982, *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*, Zagreb: IRO „Školska knjiga“.
- HFR 2014: Menac, A., Ž. Fink Arsovski, R. Venturin, 2014, *Hrvatski frazeološki rječnik*, Zagreb: Naklada Ljevak.
- Kovačević, B., 2018, *Nogomet i frazeologija*, „Hrvatski jezik“, god. 5, br. 3, s. 23–27.
- RHFR: Fink Arsovski, Ž., V. Mokienko, A. Hrnjak, B. Barčot, 2019, *Rusko-hrvatski frazeološki rječnik*, Zagreb: Knjigra.
- ŠRHJ: Birtić, M., G. Blagus Bartolec, L. Hudeček, Lj. Jojić, B. Kovačević, K. Lewis, I. Matas Ivanković, M. Mihaljević, I. Miloš, E. Ramadanović, D. Vidović, 2012, *Školski rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Vidović Bolt, I., 2019, *Grmljavine boga Peruna u poljskoj frazeologiji*, [u:] *Percepcia nadprirodzena vo frazeológii. Slavofraz 2019*, ed. M. Dobříková, Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 344–350.
- Шипка, М., 2009, *Защо се каже?*, Нови Сад: Прометеј.

Małgorzata Gawroń

Uniwersytet w Białymstoku

ORCID: 0000-0003-1432-7111

e-mail: m.cetra@student.uw.edu.pl

Frazematyka cmentarna na przykładzie inskrypcji nagrobnych cmentarza katolickiego w Hajnówce

Przyjmując za Wojciechem Chlebda założenia frazeologii w szerokim ujęciu, do frazemów można zaliczyć stałe połączenia wyrazowe, których cechą jest odtwarzalność elementu językowego używanego w danej sytuacji dla nazwania określonego potencjału sensowego. W przyjętym ujęciu połączenia te są reproduktami składającymi się z co najmniej dwóch wyrazów o treści metaforycznej lub nie, których leksykalno-składniowa postać dopasowywana jest do potrzeb nadawcy komunikatu. Frazematyka inskrypcji nagrobnych stanowi przykład werbalnego odniesienia się nadawcy do konkretnej sytuacji, mianowicie utraty bliskiej osoby, a także konkretnego miejsca – przestrzeni cmentarza. Wyrażenia typu: *Bóg tak chciał* lub *Taka była wola boża* stanowią odtwarzalne elementy językowe spotykane głównie w przestrzeni cmentarza dla wyrażenia uczuć nadawcy po stracie bliskiej osoby. Analiza części inskrypcji nagrobnych hajnowskiego cmentarza pozwoliła na wyekscerpowanie około dwudziestu różnych frazemów charakterystycznych dla napisów nagrobnych, które można podzielić, przyjmując kryteria znaczenia połączenia wyrazowego oraz intencji nadawcy.

Słowa kluczowe: frazematyka, cmentarz, inskrypcje nagrobne, frazem, Wojciech Chlebda

Bibliografia:

Chlebda Wojciech, *Mały prywatny katalog pilnych zadań frazeologicznych*, „Problemy Frazeologii Europejskiej”, t. 8, 2007, s. 15-31.

Chlebda Wojciech, *Elementy frazematyki. Wprowadzenie do frazeologii nadawcy*, Opole 1991.

Czyżewski Feliks, *Cmentarze po obu stronach Bugu”: po co i jak badać inskrypcje nagrobne – uwagi metodologiczne*, [w:] *Cmentarze po obu stronach Bugu*, red. Hryhorij Arkuszyn, Feliks Czyżewski, Agnieszka Dudek-Szumigaj, Włodawa–Lublin 2014.

Długosz Kazimierz, *Inskrypcje nagrobne w ujęciu językoznawczym*, Gorzów Wielkopolski 2010.

Dudek-Szumigaj Agnieszka, *Inskrypcje nagrobne pogranicza polsko-ukraińskiego. Studium genologiczne*, Lublin 2018.

Kolbuszewski Jacek, *Cmentarze*, Wrocław 1996.

Ewa Gorlewska

Wydział Filologiczny UwB

ORCID: 0000-0003-1513-0601

e-mail: e.gorlewska@uwb.edu.pl

Innowacje frazeologiczne w tekście artystycznym na materiale wybranych utworów hiphopowych

Przedmiotem wystąpienia będą innowacje frazeologiczne, rozumiane jako celowe lub nieświadome odstępstwa od utrwalonej struktury i/lub funkcji semantycznej stałego połączenia wyrazowego, pojawiające się w wybranych tekstach polskich utworów hiphopowych. Materiał badawczy stanowią teksty artystyczne, zakłada się zatem, że obecne w nich innowacje są efektem intencjonalnego przekształcania frazeologizmów.

Język utworów hiphopowych jest rozpoznawalny: dominuje w nich styl potoczny, prostota wypowiedzi, silna ekspresja, z nieodłączną wulgaryzacją komunikatu. Nie sposób jednak odmówić twórcom swoistego artyzmu: sięgają oni po liczne środki artystyczne, m.in. obrazowe porównania, często niewybredne epitety, metafory, hiperbole, ironia czy innowacje frazeologiczne. Ze względu na wyraźną obecność muzyki hip hop w polskiej kulturze i wpływ, jaki twórcy tego gatunku mają na język głównie młodych słuchaczy, warto przyjrzeć się jednemu z ciekawszych mechanizmów językowych, wykorzystywanych przez raperów, jakim jest innowacja frazeologiczna. Umiejętne przekształcenie związku frazeologicznego może przynieść interesujący, zaskakujący i kreatywny efekt komunikacyjny. Nieudane, nietrafione, innowacje mogą zepsuć efekt artystyczny i sprawić, że przekaz utworu będzie niezrozumiały dla odbiorcy.

W konkluzji stwierdza się, że innowacje frazeologiczne mogą podwyższyć wartość artystyczną komunikatu. Próby przełamania konwencji frazeologicznej wskazują na kreatywność twórców i na ich wysoką świadomość językową.

Słowa kluczowe: język utworów hiphopowych, styl artystyczny, kreatywność językowa, innowacja frazeologiczna

Bibliografia:

Bąba S., *Innowacje frazeologiczne współczesnej polszczyzny*, Poznań 1989.

Dilna J., *Inwencja a konwencja we frazeologii odmiany artystycznej współczesnej polszczyzny*, „Rozprawy Komisji Językowej ŁTN” 2013, t. LIX.

Moch W., *Hip hop – kultura miasta. Leksyka subkultury hiphopowej w Polsce*, Bydgoszcz 2008.

Moch W., Sawaniewska-Moch Z., *Język subkultury hiphopowej a tendencje współczesnej polszczyzny*, w: *Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny*, t. 8, red. M. Białoskórska, L. Mariak, Szczecin 2002.

Moch W., Sawaniewska-Moch Z., *Jakim językiem mówi polski hip hop?*, w: *Język trzeciego tysiąclecia*, red. G. Szpila, Kraków 2000.

Wojciuk A., *Ekspresywność języka kultury hip-hopowej*, „Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ” 2017, nr 18.

Tatiana Gradskaya

Nizhny Novgorod State Linguistics University

School of Translation and Interpreting

ORCID: 0000-0002-5911-9765

e-mail: gradskayat@gmail.com

The Semantics of Plants-related Idioms and Proverbs

(drawn on the English, Russian and Polish languages)

The present paper emphasizes the importance of research into semantics of idiomatic expressions which reveal culture-specific as well as universal concepts. We share the key ideas of Anna Wierzbicka's *Natural Semantic Metalanguage* approach (Wierzbicka 1980). The study of the articles on the idioms and proverbs published by American, British, Polish and Russian phraseologists (whose key research results were shared at an international conference EUROPHRAS 2021 in Belgium in September 2021) gives solid foundation to the further investigation into the code-switching practices of using phraseological units (PUs) in various kinds of discourse (Mieder 2021, Buerki 2021, Kochman-Haładaj 2021, Szerszunowicz 2021, Gradskaya 2021).

Our emphasis is placed on the semantics of plants-related English, Russian and Polish PUs which are regarded by us as semantic units that reflect a general concept that structures our perception of the world of plants. According to our research results, the most common plants that are represented by PUs in the three languages are *grass, trees, oak, bush, birch and poppy* (in the two Slavic languages), *flowers and roses*. Although the world of plants is represented in the English, Russian and Polish languages by a rather wide range of PUs, the percentage of phraseological units with the names of plants in their lexical structure is quite low - only 5% (50 PUs out of 1000 PUs). Another finding is that the name of a plant may not be the key word in a dictionary entry which enables us to assume that the semantics of such PUs is a lot more complex than it has been established. The PUs reveal the following universal concepts in their semantic structure: 'refusal', 'deceit', 'impossibility', 'death', 'fate, fatalism', 'superstitions', 'suddenness', 'incongruity', 'inconstancy', 'happiness', 'love', 'human nature', 'appearance', 'good & evil', 'wanting & having', 'words & deeds', 'great & small', 'weather lore', 'calendar and garden lore'.

Key words: plants-related PUs (idioms, proverbs), semantics, semantic non-compositionality, semantic universals, context

References:

Buerki A., 2021, *Pro-Tem Phraseology: what is it and what does it mean for phraseological theory?*, "EUROPHRAS 2021", pp. 31 - 32.

Kochman-Haładaj B., 2021, *Anglo-American Proverbs as an instrument of verbalization and introduction into the domain of absolute values*, "EUROPHRAS 2021", p. 32.

Mieder W., 2021, *A Mind is a Terrible Thing to Waste. Knowledge and Ignorance in Modern Anglo-American Proverbs*, "EUROPHRAS 2021", p. 144.

ODOP: *Oxford Dictionary of Proverbs*, 2015, ed. Jennifer Speake, Oxford: Oxford University Press.

SIP: *Słownik idiomów polskich*, 2006, eds. L. Drabik, E. Sobol, A. Stankiewicz, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Szerszunowicz J., 2021, *Intertextuality and Multimodality of Modern Culture-Bound Internet-born Phrasemes from a Cross-Linguistic and Translational Perspective: A case study of the unit Niemiec płakał jak sprzedawał*, "EUROPHRAS 2021", p. 208.

Anna Wierzbicka, 1980, *Lingua Mentalis: the semantics of natural language*, Sydney.

Градская Т., 2021, *Я говорю, а что я имею в виду? (на материале русских, английских и польских фразеологизмов)* [Gradskaya T. *I speak and what do I mean? (drawn on the Russian, English and Polish phraseologisms)*] [in:] *W Poszukiwaniu tożsamości językowej*, eds. A. Hau i M. Trendowicz, tom V, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 47-56.

Anita Hrnjak

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

ORCID: 0000-0002-2660-7332

e-mail: ahrnjak@gmail.com

Zabranjeno i drugo voće u hrvatskoj i ruskoj frazeologiji

U radu se kontrastivno analiziraju i prikazuju hrvatski i ruski frazemi s leksemom *voće* kao komponentom te frazemi s fitonimskom komponentom kojom se imenuje pojedina vrsta voća. Analizom se želi pokazati na koji način voće kao plod pojedinih stabala ili grmova sudjeluje u stvaranju frazeološkog značenja te u kojoj se mjeri pritom u procesu frazeologizacije voće konceptualizira kao biljka, a u kojoj kao hrana, s obzirom na to da se radi o plodu kao jestivnom dijelu biljke. Kontrastivni pristup pritom će imati za cilj utvrditi sličnosti i razlike u konceptualizaciji voća u kulturološki specifičnoj naivnoj slici svijeta svojstvenoj dvama srodnim slavenskim jezicima. Istraživanje će se oslanjati na postojeća kontrastivna frazeološka istraživanja slavenskih jezika te dominantnu lingvokulturološki i kognitivno orijentiranu perspektivu suvremenih ruskih frazeoloških istraživanja.

Ključne riječi: hrvatska frazeologija, ruska frazeologija, fitonimi, voće, naivna slika svijeta

Literatura:

- BSRNS: Мокиенко, В. М., Никитина, Т. Г., 2008, *Большой словарь русских народных сравнений*, Москва: Олма Медиа Групп.
- BSRP: Мокиенко, В. М., Никитина, Т. Г., 2013, *Большой словарь русских поговорок*, Москва: Олма Медиа Групп.
- HFR: Menac, A., Fink Arsovski Ž., Venturin, R., 2014, *Hrvatski frazeološki rječnik*, Zagreb: Naklada Ljevak.
- Hrnjak, A., 2016, *Fitonimi u rodno obilježenoj frazeologiji hrvatskoga i ruskog jezika*, [u:] *Slavenska filologija. Prilozi jubileju prof. em. Milenka Popovića*, ur. Ž. Čelić, T. Fuderer, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za istočnoslavenske jezike i književnosti, FF press, 89-98.
- Hrnjak, A., 2003, *Usporedba čovjeka s biljkom u hrvatskoj i ruskoj frazeologiji*, [u:] *Psiholingvistika i kognitivna znanost u hrvatskoj primijenjenoj lingvistici*, ur. D. Stolac, N. Ivanetić, B. Pritchard, Zagreb-Rijeka: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku: Grafrade, 303-313.
- Krepkogorskaya, E. B., 2013, *The national characteristics of phraseological units with the vegetative component in Russian and English languages*, Humanities scientific researches, 3, 21-26, <https://human.snauka.ru/en/2013/03/2573>, pristup: 24.08.2021.
- Смирнова Е. В., Ульянищева Л. В., 2013, *Лингвокультурологический анализ фразеологизмов с гастрономическим компонентом*, Вестник Российского университета дружбы народов, Серия "Лингвистика", 2, 94-98.
- Тухтаева, К. Д., 2020, *Семантический анализ фразеологических единиц английского, узбекского и русского языков с названиями овощей и фруктов*, Инновации в педагогике и психологии, 3, стр. 166-177, <https://www.tadqiqot.uz/index.php/pedagogy/article/view/772>, pristup: 24.08.2021.

Nataša Jakop

ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša

ORCID: i0000-0002-4575-272Xd

e-mail: natasa.jakop@zrc-sazu.si

**Slovarska obravnava frazemov v splošnem razlagalnem slovarju slovenščine (eSSKJ):
na primeru frazemov z rastlinsko sestavino**

V prispevku opišemo leksikografski postopek obravnave frazemov v splošnem razlagalnem slovarju slovenščine (eSSKJ) na primeru frazemov, ki vsebujejo rastlinsko sestavino. Frazeografski protokol, ki vključuje identifikacijo frazema, določitev njegove osnovne slovarske oblike, razmejevanje ustaljenih frazemskih variant in pretvorb od neustaljenih oz. priložnostnih, pomensko-pragmatični opis v frazeološkem razdelku slovarja ter izbiro ustreznega ponazarjalnega gradiva iz elektronskih besedilnih korpusov, pojasnimo ob v ta namen pripravljeni tipologiji frazemskih sestavin, ki poimenujejo rastline.

Ključne besede: slovenska frazeologija, eSSKJ, frazeografski protokol; tipologija rastlinskih sestavin

Ewa Komorowska

Instytut Językoznawstwa, Uniwersytet Szczeciński

ORCID: 0000 0002 8089 4440

e-mail: ewa.komorowska@usz.edu.pl

Sfrazologizowane porównania z komponentem fitonimicznym. Wybrane zagadnienia

Przedmiotem opisu staną się sfrazologizowane porównania z komponentem fitonimicznym występujące we współczesnym języku polskim. Fitonim rozumieć będziemy szeroko jako zarówno nazwy kwiatów, roślin, krzewów, drzew, jak i owoców, warzyw czy grzybów itd.

Analiza prowadzona będzie w ujęciu leksykalno-semantycznym z elementami metodologii pragmatolingwistycznej.

Zebrany materiał badawczy cechuje szeroki zakres użycia. Sfrazologizowane porównania z komponentem fitonimicznym, takie jak ilustracja różnych zachowań (np. spadali jak gruszki), wielkość (np. wielki jak dąb), kształt (cienki jak badył), barwa (np. czerwony jak róża, biały jak lilia), cechy fizyczne (okrągły jak ogórek, wysoki i chudy jak trzcina) i psychiczne człowieka (głuchy niczym pień) czy też wrażenia zmysłowe: smaki, zapachy itd. (np. pachnie jak świętojańskie ziółko, gorzki jak piołun, kwaśny jak cytryna).

W pracy zostanie zwrócona również uwaga na rolę tego typu wyrażen w we współczesnej komunikacji językowej jako chwytów perswazji czy manipulacji językowej (np. deprecjacja osoby poprzez zastosowanie sfrazologizowanych porównań: *trzęsie się jak osika, czerwony jak burak/piwonia, żółta jak cytryna* itd.)

Bibliografia:

Bednarska, Katarzyna, *Rośliny w słoweńskiej, czeskiej i polskiej frazeologii*, „Acta Universitatis Lodzianis”. Kształcenie polonistyczne cudzoziemców, 17, 2010.

Chodurska, Halina, *Ze studiów nad fitonimami rękopiśmiennych zielników wschodniosłowiańskich XVII-XVIII wieku*, Kraków 2003.

Morawski, Zygmunt, *Rośliny w przysłowiach, przypowieściach, porównaniach i przenośniach języka polskiego*, Tarnów 1980.

Nowakowska, Alicja, *Świat roślin w polskiej frazeologii*, Wrocław 2005.

Barbara Kovačević

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb

e-mail: bkova@ihjj.hr

Martina Bašić

Zavod za lingvistička istraživanja HAZU, Zagreb

e-mail: mkovacev@hazu.hr

Kad slika ne govori više od tisuću riječi

U radu se razmatra slikovitost kao jedna od temeljnih značajki frazema na kojoj često počiva razumijevanje frazemskoga značenja. S obzirom na to da pojedine nosive sastavnice frazema, koje utječu na stvaranje pozadinske slike u semantičkome talogu, pripadaju različitim slojevima jezične pojavnosti (dijalektizmi, arhaizmi, npr. *premazan svim mastima, trčati pred рудо, tiha voda brege dere*) ili sami po sebi ulaze u interferencijske odnose s drugim leksičkim sastavnicama (homonimija, polisemija, paronimija, npr. *biti na isto brdo tkan, pijan kao duga, iz mire (Mire) tri vraga vire*), može doći do zamućenja pozadinske slike i prekida sveze s motivacijskom bazom. Stoga govornici hrvatskoga jezika takve naoko “nelogične” ili “apsurdne” frazeme upotrebljavaju u novim kontekstima ili s novim značenjima (npr. *medvjeda usluga, krokodilske suze*). U ovome će se radu razjasniti izvorna slika i motivacija navedenih frazema.

Kad slika ne govori više od tisuću riječi are: frazeologija, frazem, frazeološka etimologija, motivacija, remotivacija

References:

Dobrovol'skij, D.; Piirainen, E., 2010, *Idioms: Motivation and etymology, Yearbook of Phraseology*, Berlin – New York : Mouton de Gruyter, 73–96.

Fink Arsovski, Ž.; Kovačević, B.; Hrnjak, A., 2017, *Bibliografija hrvatske frazeologije. Frazeobibliografski rječnik*, Zagreb: Naklada Knjigra.

Menac, A.; Fink Arsovski, Ž.; Venturin, R., 2014: *Hrvatski frazeološki rječnik*, Zagreb: Naklada Ljevak.

Mršević-Radović, D., 2008, *Frazeologija i nacionalna kultura*, Beograd: Društvo za srpski jezik i književnost Srbije.

Szerszunowicz, J., 2014, *Phraseological units containing archaic elements in bilingual lexicography*, [in:] *Endangered Words, Signs of Revival*, eds G. Zuckermann, J. Miller, J. Morely, *AustraLex*, 1–17.

Kanakana Yvonne Ladzani

University of Limpopo

School of Languages and Communication Studies

Department of Languages

e-mail: kanakana.ladzani@ul.ac.za

Moffat Sebola

University of Limpopo

School of Languages and Communication Studies

Department of Languages

ORCID: 0000-0002-09030283X

e-mail: moffat.sebola@ul.ac.za

Glimpses into the Vhavenda's World of Plants: A Linguo-Cultural Study of the Interface between Ethnobotany and Paremiology in Tshivenda Culture

An analysis of some Tshivenda proverbs can reveal that there is a connection between the Vhavenda's ethnobotany and paremiology. This connection is unsurprising, particularly when one considers that plants possess cultural and practical importance in catering to the everyday needs of the Vhavenda people. For instance, plants serve edible, medicinal, artistic, ritualistic purposes in Tshivenda culture. The cultural and practical importance of plants extends to the extra-linguistic dimensions such as phraseology and paremiology, both of which reveal the Vhavenda's ideological outlook and linguistic ingenuity. In view of this, the proposed paper aims to appreciate the interface of plants and proverbs as a critical dimension of linguo-cultural studies. Ethnography is proffered as a suitable theoretical lynchpin of the paper. The paper will be purely qualitative in approach and will firstly provide proverbial propositions, proverbial translations and interpretations and secondly, linguistic analyses of the names and phrases encapsulated in the selected proverbs. The selected proverbs will be collected from Tshivenda grammar textbooks. It is envisaged that the paper will broaden the scope of ongoing discourses on theoretical and cultural issues related to Tshivenda paremiology and phraseology.

Keywords: paremiology; phraseology; plants; proverbs; Tshivenda

Tiana Lakoseljac

e-mail: lakoseljac.tiana@gmail.com

Željka Macan

Filozofski fakultet u Rijeci

ORCID: 0000-0003-0067-5262

e-mail: zmacan@ffri.uniri.hr

Biljana Stojanovska

Filozofski fakultet u Rijeci

e-mail: biljana.stojanovska@ffri.uniri.hr

Tko će pobrati lovorike, a tko obrati bostan?

Uspjeh i neuspjeh u hrvatskoj i makedonskoj frazeologiji

Predodžbe o uspjehu kao jednoj od ljudskih težnji koja se može smatrati univerzalnom te o neuspjehu kao neželjenu rezultatu kakve aktivnosti ili završetku kakve situacije svoj su jezični izraz pronašle i u frazeologiji. Potvrdu tomu pruža i frazeološka građa hrvatskoga i makedonskoga jezika koja se na značenjskoj razini može dovesti u vezu s uspjehom i neuspjehom, odnosno promatrati kao jezični izraz tih dvaju konceptualnih polja. Polazište za provedenu analizu predstavljaju definicije leksema *uspjeh* i *neuspjeh* u jednojezičnim rječnicima hrvatskoga i makedonskoga jezika na temelju kojih se oblikuju formalni i semantički kriteriji za prikupljanje frazeološke građe dvaju jezika. Iz nje će se izdvojiti odabrani primjeri triju podskupina frazema – frazemi s fitonimnim sastavnicama, frazemi sa somatskim sastavnicama te frazemi sa zoonimnim sastavnicama. Donosi se osvrt na njihovo značenje i primjer uporabe u kontekstu, a frazemi se dvaju jezika promatraju i u odnosu međujezične ekvivalencije.

Key words: uspjeh, neuspjeh, hrvatska frazeologija, makedonska frazeologija, međujezična ekvivalencija

Literatura i izvori:

Anić, V., 2000, *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb: Novi liber.

Hrnjak, A., 2001, *O mogućnostima konceptualne i/ili tematske organizacije i obrade frazeologije*, „Filologija“, 36-37, s. 189-199.

Ivšić Majić, D., Vukša Nahod, P., 2018, *O dinjama i lubenicama iliti kako obrati bostan*. „Hrvatski jezik“, 5/2, https://hrcaak.srce.hr/search/?show=results&stype=1&c%5B0%5D=article_search&t%5B0%5D=o+dinjama+i+lubenicama (pristupano 16.09.2021.)

Kovačević, B., 2012, *Frazemi od glave do pete*, Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Menac, A., 2007, *Hrvatska frazeologija*, Zagreb: Knjigra.

Menac, A., Ž. Fink Arsovski, R. Venturin, 2014, *Hrvatski frazeološki rječnik*, Zagreb: Naklada Ljevak.

Димитровски, Ширилов, 2003, *Фразеолошки речник на македонскиот јазик (том први, том втори, том трети)*, Скопје: Огледало.

Велјановска, К., 2006, *Фразеолошките изрази во македонскиот јазик со осврт на соматската фразеологија*, Куманово: Македонска ризница.

Chunyi Lei

Universidad de Granada

ORCID: 0000-0002-5914-4063

e-mail: Leichunyi@ugr.es

La hierba en la fraseología china y sus connotaciones culturales

El reino vegetal ocupa un lugar destacado en las representaciones simbólicas que a menudo inspiran la fraseo-paremiológica de las lenguas. La hierba es un dominio fuente muy importante en el lenguaje figurado, con base experimental o/y cultural. En la cultura china, se le atribuyen varias cualidades y símbolos, relacionadas con la vitalidad, la insignificancia, la mediocridad, la ignorancia, la feminidad, etc., lo cual ha dejado huellas en su lengua, sobre todo, en el lenguaje figurado. Existe una gran cantidad de unidades fraseológicas chinas cuyos constituyentes incluyen la palabra 草 (*cǎo*, “hierba”). Este trabajo, desde las perspectivas cognitiva y linguo-cultural, basándose en la teoría cognitiva de Dobrovol’skij y Piirainen (2005), procura analizar el simbolismo y el lenguaje figurado de la “hierba” (*cǎo*, 草) en la lengua china, a través de su reflejo en locuciones, refranes, frases proverbiales, metáforas poéticas creativas, etc. A través del análisis e interpretación de las manifestaciones metafóricas del elemento 草 (*cǎo*, “hierba”), se revelan los mecanismos cognitivos detrás de este fenómeno lingüístico, en especial los derivados de las creencias, los mitos, las leyendas y las costumbres populares de los chinos. El análisis de las unidades fraseológicas derivadas de la “hierba” (*cǎo*, 草) nos permite observar las huellas de sus valores culturales, sean positivos o negativos, asimismo ayuda a una mejor comprensión y un mayor acercamiento al mundo chino a través de este elemento. Es un buen ejemplo para mostrar la relación entre la lengua y la cultura.

Palabras clave: fraseología, metáfora, lenguaje figurado, hierba, lengua y cultura chinas

References:

- Jia, Y., 2013, *Diccionario fraseológico-cultural de la lengua china*, Granada: Granada Lingvistica.
- Luque Nadal, L., 2009, *Los culturemas: ¿unidades lingüísticas, ideológicas o culturales*, „*Language Design*, 11, 93-120.
- Luque Nadal, L., 2010, *Fundamentos teóricos de los diccionarios culturales. Relaciones entre fraseología y culturología*, Granada: Educatori.
- Pamies, A., Tutaeva, K., 2010, *El árbol como referente linguo-cultural y su huella fraseo-paremiológica*, [in:] *La fraseografía del S. XXI. Nuevas propuestas para el español y el alemán*, eds. C. Mellado et al., Berlín: Frank and Timme, 169-190.

- Zykova, I., 2013, *Phraseological Meaning as A Mechanism Of Cultural Memory*, [in:] *Intercontinental Dialogue on Phraseology, vol 2: Research on Phraseology across continents*, eds. J.Szerszunowicz et al., Bialystok: University publishing house, 422-441.
- Lei, Ch., 2020, *Metáforas y culturemas botánicos en la lengua china*, Granada: Comares.
- Dobrovol'skij, D., y Piirainen, E. 2000, *Sobre los Símbolos: Aspectos cognitivos y culturales des lenguaje figurativo*, [in:] *Trabajos de lexicografía y fraseología contrastivas*, eds. A. Pamies, J. de D. Luque, Granada: Universidad de Granada, 29-53.
- Dobrovol'skij, D., Piirainen, E., 2005, *Figurative Language: Cross-cultural and Cross-linguistic Perspectives*, Amsterdam: Elsevier.
- Piirainen, E., 2008, *Figurative Phraseology and Culture*, [in:] *Phraseology. An Interdisciplinary Perspective*, eds. G. Sylviane, F. Meunier, Amsterdam: John Benjamins, 207-228.
- Pamies, A., Dobrovol'skij, D., 2011, *Linguo-cultural competence and phraseological motivation*, Baltmannsweiler: Schneider Verlag.

Karolina Makowska

Uniwersytet w Białymstoku

e-mail: k.makowska@uwb.edu.pl

**Kolokacyjny potencjał leksemu *ziemniak* w świadomości dzieci
w wieku przedszkolnym**

Celem pracy jest zbadanie produktywnej kompetencji kolokacyjnej, czyli umiejętności stosowania kolokacji będących stałymi połączeniami co najmniej dwóch wyrazów o zintegrowanym znaczeniu, u dzieci w wieku przedszkolnym. Grupę badawczą będzie stanowiło pięć dziewczynek i pięciu chłopców w wieku pięciu lat, których zadaniem będzie podanie szesnastu kolokacji czasownikowych leksemu *ziemniak* na podstawie opisanej sytuacji. Różne sytuacje wymagają posługiwania się określonymi kolokacjami i użytkownik języka włącza je do swojego zasobu leksykalnego na wczesnym etapie przyswajania języka (zwłaszcza te dotyczące życia codziennego). Badanie ma charakter pilotażowy i pozwoli na weryfikację przyjętych założeń metodologicznych.

Key words: kompetencja kolokacyjna, kolokacje, język dzieci w wieku przedszkolnym, leksem *ziemniak*

Bibliografia:

Chlebda W., 2003, *Elementy frazematyki: wprowadzenie do frazeologii nadawcy*, Łask: Oficyna Wydawnicza Leksem.

Matuszek B., 2013, *Rozwój kompetencji językowych dzieci od urodzenia do rozpoczęcia nauki w szkole*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas. Pedagogika” 8/ 2013, 25-30.

McArthur T. (red.), 1996, *The Oxford Companion to the English Language*, Oxford.

Müldner-Nieckowski P., 2005, *Frazeologia poszerzona. Studium leksykograficzne*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Volumen.

Olechno-Wasiluk J., 2014, Kompetencja frazeologiczna i jej wpływ na kształtowanie kompetencji interkulturowej w nauczaniu języka rosyjskiego jako obcego, „Acta Polono-Ruthenica” 19, 243-250.

Szerszunowicz J., Frąckiewicz M. K., Awramiuk E., 2017, *Frazeologia w kształceniu językowym*, Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.

Szczepankowska I. 2011, *Semantyka i pragmatyka językowa*, Białystok.

Targońska J., 2020, *Kompetencja kolokacyjna – niedostatecznie rozpoznany komponent kompetencji leksykalnej*; https://www.researchgate.net/publication/340414710_KOMPETENCJA_KOLOKACYJNA_-_NIEDOSTATECZNIE_ROZPOZNANY_KOMPONENT_KOMPETENCJI_LEKSYKALNEJ, accessed 06.10.2021.

Wieczór E., 2014, *Proces nabywania przez dzieci kompetencji językowych i komunikacyjnych*, „Studia Dydaktyczne” 26/2014, 341-359.

Marija Malnar Jurišić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

ORCID: [0000-0002-6835-8725](https://orcid.org/0000-0002-6835-8725)

e-mail: mmalnar@ffzg.hr

Svijet voća i povrća u hrvatskoj dijalektnoj frazeologiji

U hrvatskoj dijalektnoj frazeologiji osvjedočene su brojne sastavnice koje čine čovjekovu svakodnevicu. Kao realije koje se javljaju zabilježene su i potvrde iz svijeta prirode, a za potrebe ovoga izlaganja donosi se pregled frazema koji u svojoj strukturi sadrže nazive za voće i povrće. Potvrde su ekscerpirane iz dostupne dijalektne građe, a dio je prikupljen terenskim istraživanjem. Osobita pozornost usmjerena je na značenje navedenih frazema, a promatra se i njihova zastupljenost u frazeologiji hrvatskoga standardnoga jezika.

Key words: frazeologija, dijalektologija, voće, povrće

References (Izbor):

- Fink-Arsovski, Željka. 2002. *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*. Zagreb: FF press.
- Frančić, Anđela; Menac-Mihalić, Mira. 2020. *Rječnik frazema i poslovice međimurskoga govora Svete Marije. Kaj? Storijska Kanižaj!*. Zagreb: Knjigra.
- HFR = Menac, Antica; Fink Arsovski, Željka; Venturin, Radomir. 2014. *Hrvatski frazeološki rječnik*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Maresić, Jela; Menac-Mihalić, Mira. 2008. *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Menac-Mihalić, Mira. 2005. *Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u Hrvatskoj: s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Školska knjiga.
- Menac-Mihalić, Mira; Menac, Antica. 2011. *Frazeologija splitskoga govora s rječnicima*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Natalia Med

Universidad Estatal de San Petersburgo

ORCID: 0000-0002-8232-3481

e-mail: natalia_med@mail.ru

La semántica valorativa de los fraseologismos con el componente fitonímico (con base en el español coloquial)

El grupo léxico-semántico de los nombres de plantas ocupa un lugar importante en la creación de metáforas, fraseologismos y paremias de la lengua española. En los estudios existentes (Pamies,2008,2010,2011,2014 ,Navarro,dal Maso 2013, etc.) se analizan las cuestiones relacionadas con el aspecto linguoculturoológico de los fraseologismos y paremias fitonímicos de la lengua española, así como su comparación con otros idiomas. Nuestro estudio está dedicado a los fraseologismos fitonímicos valorativos del español coloquial. Fueron seleccionados 6 grupos de plantas que toman una parte activa en la formación de los significados valorativos creando valoraciones generales y particulares positivas o negativas que caracteriza al ser humano. El análisis del material lingüístico ha mostrado que la motivación semántica de los significados valorativos se basa en las asociaciones relacionadas con el aspecto exterior de las plantas, con el lugar donde crecen, su simbolismo, sus propiedades medicinales y el sabor.

Palabras clave: lengua española, fraseología, fitónimo, categoría de valoración, imagen del ser humano

References:

- Navarro C.,Dal Maso E., 2013, *Análise culturológica da metáfora plantosémica en español e italiano*, „Cadernos de Fraseoloxía Galega”, 15, p.235-252
- Pamies Bertrán A.,2008, *Productividade fraseolóxica y competencia metafórica(inter)cultural*, „Paremia”, 17, p. 41-57.
- Pamies A.,Tutaeva K., 2010, *El árbol como referente linguo-cultural*, [in:] *La fraseografía del S. XXI.*, eds. Mellado,C. et al., Berlin: Frank & Timme, 169-190.
- Pamies A. ,2011, *Motivación cultural y botanismos gastronómicos*, [in:] *Uma (re)visão da teoria e da pesquisa fraseológicas*, eds.Ortiz Alvarez M. L.; Huelva Unterbaumen, E., Campinas: Pontes & Universidade Nacional de Brasilia, 49-68.
- Pamies Bertrán A., 2014, *Provérbios fitonímicos e plantas proverbiais*, [in:] *Fraseologia & Cia: entabulando diálogos reflexivos*, eds S. Silva , vol II. Campinas (Brasil): Pontes, 79-104.

Jelena Parizoska

University of Zagreb, Faculty of Teacher Education

ORCID: 0000-0002-3407-2964

e-mail: jelena.parizoska@ufzg.hr

Idiom modifications in dictionaries: Creativity meets systematicity

This paper deals with the lexicographic treatment of modifications, i.e. deliberate manipulations of an idiom's lexis and/or structure for communicative purposes. The aim is to show that idioms dictionaries of Slavic languages should include information on modifications as they reveal usage patterns and display some regularity. For example, Croatian speakers frequently exploit the idiom *napraviti od muhe slona* (lit. make an elephant out of a fly 'make a slight difficulty seem like a serious problem') by using other words instead of *slon* 'elephant', e.g. *napraviti od muhe vola/devu/avion* (lit. make an ox/camel/plane out of a fly). Idioms dictionaries of various European languages list conventionalized variations, but they differ in their treatment of modifications. Some dictionaries of English idioms include modifications and provide explanations of how speakers typically manipulate a given idiom, while idioms dictionaries of Slavic languages do not contain information on creative use. One possible reason is that modifications are considered to be manifestations of an individual's linguistic creativity (which is shown by terms such as *individual transformations*, *occasional variants* etc.). On the other hand, corpus-based studies of idioms (e.g. Langlotz 2006; Omazić 2015; Parizoska 2019) show that modifications are governed by similar restrictions as conventionalized variations, and they exhibit systematicity. For instance, according to data from the Croatian web corpus hrWaC, the words that speakers use instead of *slon* 'elephant' in *napraviti od muhe slona* typically denote big animals or objects. Overall, when it comes to listing modifications in dictionaries, entries should show users that idioms are prone to creative use and focus on patterns at the same time.

Key words: modifications, idioms dictionaries, usage patterns, corpus, Croatian

References

- Langlotz A., 2006, *Idiomatic Creativity*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Omazić M., 2015, *Phraseology through the looking glass*, Osijek: Josip Juraj Strossmayer University of Osijek.
- Parizoska J., 2019, *Promjenjivost glagolskih frazema u engleskom i hrvatskom jeziku – kognitivnolingvistička analiza* [Variation of verbal idioms in English and Croatian: A cognitive linguistic analysis], PhD diss., Zagreb: University of Zagreb.

Neda Pintarić

Katedra za poljski jezik i književnost

Odsjek za zapadnoslavenske jezike i književnosti

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

e-mail: npintari@ffzg.hr

Slični hrvatski i poljski nazivi dijelova biljaka u frazeologiji i paremiologiji

U članku će se analizirati frazemi s fitonimnim nazivima (dijelovima biljaka) u hrvatskoj i poljskoj frazeologiji i paremiologiji. Klasificirat će se fitonimi nadzemnih dijelova biljaka: *drvo, grana, list, cvijet, panj, trn, plod* te podzemnih dijelova biljaka ili korijenja. Svaki fitonimni naziv bit će uključen u frazeme ili poslovice kao njihova sastavnica. Nakon frazemskih i paremioloških oblika analizirat će se njihova fitonimna značenja u pragmatičnoj uporabi uspoređivanih jezika.

Ključne riječi: rječotvorje, frazeologija, nazivi dijelova *drva* u frazemu

References:

Anić, V., 2003., Veliki rječnik hrvatskoga jezika, Novi Liber, Zagreb;

Benešić, J. 1949. Hrvatsko-poljski rječnik, Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb

Borowiec, H., 1995. Dąb, osa, wróbel w języku dzieci, *Etnolingwistyka* 7, red. J. Bartmiński, Lublin, str. 53-62

Bąba, S. i J. Liberek (2001): *Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny*, PWN, Warszawa

Menac, A. et al. 2011. *Hrvatsko-ruski frazeološki rječnik*, KNJIGRA, Zagreb

Menac, A. et al. 2014. *Hrvatski frazeološki rječnik*, Naklada Ljevak, Zagreb

Moguš, M. i N. Pintarić. 2002 *Poljsko-hrvatski rječnik*, Zagreb: Školska knjiga.

Стефана Пауновић Родић

Филолошки факултет Универзитета у Београду

ORCID: 0000-0001-6802-0348

e-mail: stefanapaunrodic@fil.bg.ac.rs

Словачке и српске фраземе и паремије са специфичном фитонимском компонентом

Контрастивна истраживања словачке и српске фразеологије и паремиологије откривају великим делом сличности у традиционалној језичкој слици света ова два народа (Uhláriková 2021; Valentová 2020; Пауновић Родић 2016; Пауновић Родић 2014 и др.) те нарочиту пажњу лингвокултуролога привлаче управо суптилне разлике. У раду ћемо се бавити оним словачким и српским фраземама и паремијама које садрже специфичну фитонимску компоненту, тј. компоненту која у фразеолошком и паремиолошком корпусу другог истраживаног језика нема свој једнозначни еквивалент или њена реализација открива другачију унутрашњу форму (Вуковић 1994; Вуловић 2016; Јовановић 2019 и др.). Основну грађу пружиће нам фразеолошки речници и паремиолошке збирке словачког и српског језика (Záturský 1975; Караџић 1969; Оташевић 2012).

Кључне речи: словачки језик, српски језик, фразеологија, паремиологија, фитоними

Литература

- Вуковић, Г., 1994, *Зооними и фитоними у фразеологији*, „Зборник Матице српске за филологију и лингвистику“, 37, 1/2, с. 167-175.
- Вуловић, Н., 2016, *Српска фразеологија и религија: лингвокултуролошка истраживања*, Београд : Институт за српски језик САНУ.
- Јовановић, Д., 2019, *Воће у француској и српској фразеологији: мастер рад*, Ниш: Филозофски факултет.
- Караџић, В. С., 1969, *Српске народне пословице и друге различне као оне у обичај узете ријечи*, Београд: Нолит.
- Оташевић, Ђ., 2012, *Фразеолошки речник српског језика*, Београд: Прометеј.
- Пауновић Родић, С., 2014, *Стереотип песме и стереотип игре у словачкој и српској фразеологији и паремиологији*, [in:] *Frazeologické štúdie VI: Hudobné motívy vo frazeológii*, ed. M. Dobríková, Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- Пауновић Родић, С., 2016, *Простор и време жене у словачкој и српској фразеологији и паремиологији* [in:] *Prostor in čas v frazeologiji*, eds. E. Kržišnik, M. Jemec Tomazin, N. Jakop, V. M. Mokienko, M. Smolej, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Uhláriková, J., 2021, *Somatická frazeológia v slovenčine a srbčine*, Nový Sad: Filozofická fakulta.
- Valentová, A. M., 2020, *Biblická frazeológia v slovenskom a srbskom jazyku: dizertačná práca*, Nový Sad: Filozofická fakulta.
- Záturský, A.P., 1975, *Slovenské príslovia, porekadlá a úslovía*, Bratislava: Tatran.

Jan Karol Sójka

BA in English Language

Wiejska 2a/10

08-300 Sokołów Podlaski

e-mail: Jansojka4@gmail.com

**Types of figurative language and translation techniques in English to Polish translation
of utterances spoken by characters of “League of Legends”**

Figurative language is one of prominent characteristics of writing and storytelling, which may cause difficulty in the process of translation. The present study aims to describe the types of figurative language found in the source and target data and to analyse the translation techniques applied by the translator to render figurative language, with a focus on the degree of equivalence in terms of meaning and style. This research employs a qualitative research method. The material was taken from the utterances made by the characters of a video game *League of Legends*. The research corpus comprises 30 examples of figurative language. The types of figurative language include simile, metaphor (dominant type), personification and hyperbole. In order to translate the figurative expressions, one used different techniques of translation such as literal translation, transposition or modulation. Literal translation is the most dominant technique, which results from the fact that it retains the meaning and the style of figurative language.

Keywords: Figurative language, metaphors, translation, video games

References:

- Baker, M., & Saldanha, G. (2021). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies* (3rd ed.). Routledge.
- Hatim, B., & Munday, J. (2005). *Translation: An Advanced Resource Book (Routledge Applied Linguistics)* (1st ed.). Routledge.
- Hyperbole - Examples and Definition of Hyperbole as Literary Device*. (n.d.). Literary Devices. Retrieved October 28, 2021, from <https://literarydevices.net/hyperbole/>
- McArthur, T., Lam-McArthur, J., & Fontaine, L. (2018). *Oxford Companion to the English Language (Oxford Quick Reference)* (2nd ed.). Oxford University Press.
- Melion, W., & Ramakers, B. (2016). *Personification: Embodying Meaning and Emotion (Intersections)* (Illustrated ed.). Brill.
- Murfin, R. C., & Ray, S. M. (2003). *The Bedford Glossary of Critical and Literary Terms* (Second Edition). Bedford/St. Martin's.
- Newmark, P. (1988). *Approaches to Translation*. Prentice Hall.
- Richards, I. A. (1965). *The Philosophy of Rhetoric (Galaxy Books)* (1st ed.) [E-book]. Oxford University Press.

Joanna Szerszunowicz

The University of Białystok

ORCID: 0000-0001-6197-5643

e-mail: j.szerszunowicz@uwb.edu.pl

**The phrasematic potential of constituents *cebula* and *cipolla* ‘onion’
from a Polish-Italian perspective**

The world of fauna and flora contributes greatly to the phraseological stock of natural languages (Dąbrowska, Kamińska-Szmaj 1998; Nowakowska 2005; Vidović Bolt 2011). The aim of the paper is to discuss the phrasematic potential of the Polish constituent *cebula* ‘onion’ and its Italian equivalent *cipolla*. The research material is composed of fixed expressions which contain said components, including lexicographically attested multiword expressions and neophrasemes from OJUW. The focal issue of the study is the actualisation of connotations of the constituents *cebula/cipolla* in phrasemes, i.e. determining which of them motivated figurative expressions (cf. Szerszunowicz 2017). A comparative analysis is offered with a view to discussing the similarities and differences of such motivation in Polish and Italian.

Key words: connotation, contrastive analysis, cross-linguistic equivalent, multiword expression, phraseme

Literature:

Dąbrowska, A., Kamińska-Szmaj I., 1998, *Język a Kultura 16: Świat roślin w języku i kulturze*, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego

Marciniak-Firadza, R, 2017, *Cebula, Cybulin, Cybulski*, czyli co wspólnego ma nazwisko *Cybulski* z *cebulą*, *Acta Universitatis Lodzensis, Folia Linguistica*, 51/2, pp. 11-25.

Nowakowska, A., 2005, *Świat roślin we frazeologii polskiej*, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.

OJUW: <https://nowewyrazy.uw.edu.pl/>

Szerszunowicz J., 2017, *Analiza konotacji leksemu MIÓD w zasobach wybranych języków europejskich*, “Białostockie Archiwum Językowe”, 17, 221-244.

Vidović Bolt, I., 2011, *Životinjski svijet u hrvatskoj i poljskoj frazeologiji I.*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Ana Vasung

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

ORCID: 312346

e-mail: avasung@ffzg.hr

Sjedi drvo na drvo – o konceptu 'gluposti' u južnoslavenskim jezicima

Glupost, kao univerzalna i negativna ljudska osobina, vrlo je plodno semantičko polje u frazeologiji. Veći broj frazema kojima se opisuje koncept gluposti pripada somatskoj i animalističkoj frazeologiji, no bilježimo i primjere fitonimskih frazema. U radu se analiziraju frazemi u južnoslavenskim jezicima (bugarskom, hrvatskom, makedonskom, slovenskom i srpskom jeziku) koji značenjski pripadaju semantičkom polju gluposti, a kao sastavnicu sadrže fitonim ili fitonimsku izvedenicu. Prikupljeni se frazemi s obzirom na vrstu fitonima u pozadinskoj slici dijele u dvije skupine. U prvoj se skupini ljudska glava konceptualizira kao 'drvena' (*drvena (dubova, hrastova) glava*) ili se uspoređuje s drvetom kao sirovinom tj. drvenim predmetima (*glup kao klada, glup kao stup, glup kao panj*), dok su u drugoj, brojčano manjoj skupini, predstavljeni frazemi sa sastavnicom *tikva (prazna tikva)*. Mehanizmi nastanka frazeološkog značenja u prikupljenom korpusu su raznoliki: prisutna je metonimija jer se glava, u kojoj je smješten mozak, percipira kao 'spremište' inteligencije (GLAVA ZA INTELIGENCIJU), što je u interakciji s konceptualnom metaforom GLAVA JE SPREMNIK. Osim navedene konceptualne metafore, glupost tj. glup čovjek uspoređuje se s drvenim predmetom na temelju zajedničkog obilježja, u ovom slučaju 'tvrdoće' glave i drvenog predmeta.

U radu će se prikupljeni hrvatski frazemi usporediti s frazemima u ostalim južnoslavenskim jezicima na temelju čega će se utvrditi i stupanj ekvivalencije (potpune, djelomične i nulte).

Ključne riječi: glupost, frazemi, južnoslavenski jezici, frazeološka ekvivalencija

Literatura:

Fink-Arsovski, Ž., 2002, *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*, Zagreb: Filozofski fakultet.

Čagalj I., Svítková M., 2014, *Tipologija frazeološke ekvivalencije na primjeru hrvatskih i slovačkih frazema s ihtionimskom sastavnicom*, [u:] *Životinje u frazeološkom ruhu*, ur. I. Vidović Bolt, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, FF-press. 1-15.

Petrović B., 2008, *Leksičko izražavanje poredbenih i količinskih značenja u hrvatskome jeziku*, [u:] *Način u jeziku / Književnost i kultura pedesetih : zbornik radova 36. seminara Zagrebačke slavističke škole*, ur. K. Bagić), Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, FF press, Zagreb, 49-60.

Vidović Bolt I., 2019, *Frazemi - prevoditeljski kamen spoticanja*, [u:] *Frazeologija, učenje i poučavanje. Zbornik radova s Međunarodne znanstvene konferencije održane od 19. do 21. travnja 2018. godine u Rijeci*, ur. Ž. Macan, Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet Rijeka, 345-360.

Катерина Велјановска

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

ORCID: 0000 0002-7230-5634

e-mail: k.veljanovska@gmail.com

Биљана Мирчевска-Бошева

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

ORCID: 0000-0001-9146-8538

e-mail: biljana.mirchevska@gmail.com

Претставата за човекот во македонската фитонимна фразеологија

Целта на овој труд е анализа на македонските фраземи со фитонимна компонента со кои се опишува човекот. Под фитоним подразбираме називи на растенија, нивни делови и деривати добиени од или со преработка на растенијата. Во македонската фразеологија се среќаваат повеќе фитонимни единици кои најчесто во својот состав имаат назив на дрво, грмушка, цвеќе, трева и др. Ексерцираниот материјал покажува богата слика за човековите карактеристики, како надворешните (*како вејка* со значење слаб и сув), така и внатрешните (*глава-тиква* празен, глупав човек). Овој сегмент од фразеологијата претставува богат извор на информации за односот на човекот кон растенијата и на тој начин претставува еден важен дел од целокупната претстава за културата и историјата на еден народ.

клучни зборови: фитоними, фразеологија, македонски јазик

References:

- Белая Е. Н., 2017, *Национално-культурная специфика английских, французских и русских фразеологических единиц с компонентом "дерево" и названий деревьев*, „Наука о человеке: гуманитарные исследования“, 4/30, с. 34-41.
- Велковска С., 2008, *Македонска фразеологија со мал фразеолошки речник*, Скопје: авторско издание.
- Димитровски, Т., Ширилов, Т., 2003-2009, *Фразеолошки речник на македонскиот јазик*. Скопје: Огледало.
- Мелерович А. М., 1979, *Проблема семантичкогo анализа фразеологических единиц современного русского языка*. Ярославль: Ярославский педагогический институт.
- Огольцева Е. В., 2021, *Компонент "дерево" в семантической структуре устойчивых сравнений русского языка*, „Неофилология“, 25, с. 40-50.
- Седых А. П., Бондарева М. М., 2018, *Фитонимическая фразеология и национальный дискурс*, „Филологические науки. Вопросы теории и практики“, 5-1/ 83, с. 155-159
- Телия В. Н., 1986, *Коннотативный аспект семантики номинативных единиц*, Москва: Наука.
- Шустова С.В., Носкова И.В. 2018, *Природно-ландшафтный код во фразеологическом и паремнологическом пространстве (wood / tree / дерево)*, „МНКО“, 5/72, с. 569-572.

Ivana Vidović Bolt

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

ORCID: 0000-0002-8054-247X

e-mail: ividovic@ffzg.hr

Od stabala do paravana – od biljnoga svijeta do frazema

Frazemi sa sastavnicom koja pripada biljnom svijetu ili pak motivirani biljnim svijetom slabije su frekvencije i blažega deprecijativnog intenziteta od animalističkih frazema koji su dominantno negativno konotirani. Proučavanje fitoloških frazema ukazalo je na frekventnu svezu *smokvin list*, motiviranu postupkom Adama i Eve, opisanim u Knjizi Postanka (3,7).

Frazeološka jedinica internacionalnoga statusa odnosi se na planirano prikrivanje odnosno maskiranje negativnih pojava ili postupaka. Primjeri uporabe pokazuju i antropocentrična obilježja jer se njome opisuje i osoba koja prikriva svoje stvarne postupke i/ili namjere, uglavnom nečasne i neželjene, prikazujući se poštenom i istinoljubivom. Posebnost ovoga fitološkog frazema ogleda se i na strukturno-sadržajnom planu – prva je komponenta fitonimna pridjevna izvedenica (*smokvin*), a druga fitosomatska (*list*). Riječ je ujedno o raščlambi frazema motiviranih biljnim svijetom (Kovačević i Vidović Bolt 2021), koja je rezultat istraživanja zoosomatskih i fitosomatskih komponenti u hrvatskom frazeološkom fondu. U radu će se predstaviti primjeri uporabe frazema *smokvin list* i njihovi konteksti te zastupljenost u drugim europskim jezicima.

Key words: biljni svijet, fitonimi, fitosomatizmi, frazem *smokvin list*

Literatura i izvori:

Hrnjak, A., 2016., Fitonimi u rodno obilježenoj frazeologiji hrvatskoga i ruskog jezika, *Slavenska filologija. Prilozi jubileju prof. em. Milenka Popovića*, Čelić, Ž. Fuderer, T. (red.), Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za istočnoslavenske jezike i književnosti, FF press, s. 89-98.

Kovačević, B., I. Vidović Bolt, 2021, *From head to hoof. A classification of Croatian somatic idioms*. Europhras 2021. 6. – 9. rujna 2021. University of Louvain.

Matešić, J., 1982, *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*, Zagreb: IRO „Školska knjiga“.

Menac, A., Ž. Fink Arsovski, R. Venturin, 2014, *Hrvatski frazeološki rječnik*, Zagreb: Naklada Ljevak.

Nowakowska, A., 2005, *Świat roślin w polskiej frazeologii*, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.

Szerszunowicz, J., 2004., Paralelizmy frazeologiczne w analizie komparatywnej, *Białostockie Archiwum Językowe* 4, str. 207-220.

Wielki słownik języka polskiego – www.wsjp.pl

Шипка, М., 2009, *Зашто се каже?*, Нови Сад: Прометеј.

Nataša Vulović Emonts (Наташа Вуловић Емонтс)

Institut za srpski jezik SANU, Beograd, Srbija,

Institut for the Serbian language of SASA (Институт за српски језик САНУ)

ORCID: 0000-0001-5247-3748

e-mail: nativa8@gmail.com

Jovana Dimitrijević (Јована Димитријевић)

Institut za srpski jezik SANU, Beograd, Srbija,

Institut for the Serbian language of SASA (Институт за српски језик САНУ)

ORCID: 0000-0002-2832-2752

e-mail: dimitrijevic.office@gmail.com

Фразеолошке јединице с компонентом лук у српском језику

Предмет овог рада јесте представљање и разматрање семантике фразеолошких јединица с компонентом *лук* у српском језику. Лексема *лук* је прасловенског порекла (*lukъ) и бележе је и други словенски језици. Као ботанички и агрономски термин лексема *лук* се у дескриптивним речницима српског језика дефинише као *зељаста биљка Allium из ф. Liliaceae с подземним стаблом у облику луковице, чије многобројне врсте расту самоникло или се гаје као поврће (обично назив за гајене врсте Allium сера и A. sativum)*. Терминолошке синтагме *бели* и *црни лук* означавају две највише гајене врсте лука. У раду би фразеосемантичком анализом биле обухваћене ексцерпирани фраземе попут *лук и вода*, затим поредбене *драг као лук очима*, прецедентни исказ: *(бели) лук ти у очи*, изрека *ударо (наишао, намерио се) тук на лук* итд. Резултати фразеосемантичке анализе допринели би сагледавању сегмента улоге биљног света, тј. значаја две врсте једне биљке у концепту разматраних фразеолошких јединица, као и начина сагледавања света, навика и социјалног живота кроз њихову семантику.

Кључне речи: лук (црни, бели), фразеолошка јединица, семантика, прагматика.

References:

Карановић З., Јокић Ј., 2013, *Биље у традиционалној култури Срба*, Приручник фолклорне ботанике, Нови Сад: Филозофски факултет.

Мршевић-Радовић, Д., 2008, *Фразеологија и национална култура*, Београд: Филолошки факултет.

Fomina S., 2010, „*Lehre tut viel, das Leben – mehr*“ *Deutsche Vita-Parömien als Mittel für die Objektivierung des Konzepts „Leben“ aus ethnokultureller Perspektive*, [in:] Beiträge zur internationalen Phraseologiekonferenz vom 13.–16.8.2008 in Helsinki, EUROPHRAS 2008, eds. J. Korhonen, W. Mieder, E. Piirainen, R. Piñel, Helsinki: Universität Helsinki, 88–99.

РСАНУ: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, 1-21, 1959–2019, Београд: Институт за српски језик САНУ.

10th IDP Symposium 2021

Organisers

**The University of Białystok, Philological Department, International Center
for Phraseological and Paremiological Research,**

**Plac Niezależnego Zrzeszenia Studentów 1,
15-420 Białystok, Poland**

**The University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Committee of Croatian and Comparative Phraseology, Croatian Philological Society,
Lučićeva 3, 10000 Zagreb, Croatia**

